

Lennureisija häiriv käitumine võib kujutada endast „erakorralist asjaolu“, mis võib vabastada lennuettevõtja kohustusest maksta hüvitist asjaomase lennu või tema poolt sama lennukiga teostatud järgmise lennu tühistamise või pikaajalise hilinemise eest

Vajalike meetmete raames, mida lennuettevõtja peab hüvitise maksmise kohustusest vabanemiseks võtma, on ta siiski kohustatud tagama esimesel võimalusel reisijate teekonna muutmise kas otse- või vahemaandumisega lennuga, mida vajaduse korral teostab mõni teine lennuettevõtja

Euroopa Kohus täpsustas 11. juuni 2020. aasta kohtuotsuses Transportes Aéreos Portugueses (C-74/19) mõisteid „erakorralised asjaolud“ ja „vajalikud meetmed“ määruse nr 261/2004¹ (edaspidi „lennureisijate õiguste määrus“) tähenduses. Nii otsustas Euroopa Kohus, et reisija häiriv käitumine, mis tingis õhusõiduki ümbersuunamise, mistõttu lend hilines, kujutab teatud tingimustel endast „erakorralist asjaolu“ ja et tegutsev lennuettevõtja võib tugineda sellele „erakorralisele asjaolule“, mis ei mõjutanud tühistatud või hilinenud lendu, vaid selle lennuettevõtja enda poolt sama lennukiga teostatud eelnevat lendu. Euroopa Kohus leidis samuti, et lennuettevõtja poolt reisija teekonna muutmine, kasutades selleks tema enda teostatud järgmist lendu, mille tulemusel jõuab reisija kohale esialgu kavandatud päev hiljem, kujutab üksnes siis endast „vajalikku meetet“, mis vabastab selle lennuettevõtja hüvitise maksmise kohustusest, kui on täidetud teatavad tingimused.

Põhikohtuasjas on vaidlus reisija ja lennuettevõtja Transportes Aéreos Portugueses (TAP) vahel selle üle, et viimane keeldus maksmast hüvitist reisijale, kelle ümberistumisega lend hilines lõppsihtkohta saabumisel pikaajaliselt. Lennuettevõtja keeldus kahju hüvitamise nõuet rahuldamast põhjusel, et asjaomase lennu hilinemise tingis reisijat häiriv käitumine, mis leidis aset sama õhusõidukiga teostatud eelmisel lennul ja mille tõttu suunati õhusõiduk ümber, ning et see asjaolu tuleb kvalifitseerida lennureisijate õiguste määruse² tähenduses „erakorraliseks“ asjaoluks, mis vabastab ta samas määruses ette nähtud hüvitise maksmise kohustusest³.

Asja menetleval Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Lissaboni piirkondlik kohus, Portugal) oli kahtlusi seoses selle hilinemise põhjustanud asjaolude õigusliku kvalifikatsiooniga, seoses küsimusega, kas lennuettevõtja võib tugineda niisugusele asjaolule, kui see asjaolu puudutas küll asjaomast lendu teostanud lennukit, kuid mõjutas sellele vahetult eelnenud lendu, ning seoses sellega, kas lennuettevõtja rakendatud meetmed olid mõistlikud.

Selle kohta märkis Euroopa Kohus, et lennuettevõtja ei ole kohustatud maksuma reisijatele hüvitist, kui ta suudab tõendada, et lennu tühistamise või kolm või rohkem tundi hilisema saabumise põhjustasid „erakorralised asjaolud“, mida ei oleks suudetud vältida isegi siis, kui oleks võetud kõik

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT 2004, L 46, lk 1; ELT eriväljaanne 07/08, lk 10; parandus ELT 2018, L 155, lk 35).

² Määruse nr 261/2004 artikli 5 lõige 3.

³ Määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punkt c ja artikli 7 lõige 1.

vajalikud meetmed, ning niisuguste asjaolude esinemise korral tõendada, et ta oli kogu tema käsutuses olevat personali või seadmeid ja rahalisi vahendeid kasutades võtnud olukorrale vastavad meetmed, vältimaks seda, et asjaolud viiksid asjaomase lennu tühistamise või pikaajalise hilinemiseni, nõudmata temalt siiski seda, et ta teeks oma ettevõtte suutlikkuse seisukohast asjakohasel hetkel vastuvõetamatuid ohverdusi.

Esiteks märkis Euroopa Kohus, et „**erakorralisteks asjaoludeks**“ lennureisijate õiguste määrase tähenduses võib pidada sündmusi, mis oma olemuselt või põhjuselt ei ole asjaomase lennuettevõtja tavapärasele tegevusele omased ja väljuvad tema tegeliku kontrolli alt, kusjuures need kaks tingimust on kumulatiivsed. Sellised asjaolud **võivad esineda eelkõige turvalisuse ohustamise korral.**

Olles märkinud, et **reisija häiriv käitumine, mille tõttu suunati õhusõiduk ümber, seab tõesti ohtu asjaomase lennu turvalisuse**, tõdes Euroopa Kohus esiteks, et **kõnealune käitumine ei ole omane lennuettevõtja tavapärasele tegevusele**. Teiseks **ei ole niisugune käitumine üldjuhul viimase poolt kontrollitav**, kuna esiteks ei ole reisija käitumine ja reaktsioonid meeskonnaliikmete korraldustele üldjuhul prognoositavad, ning teiseks on õhusõiduki pardal nii kapteni kui ka meeskonna käsutuses üksnes piiratud vahendid niisuguse käitumise ohjamiseks.

Siiski täpsustas Euroopa Kohus, et kõnealune käitumine ei jää asjaomase tegutseva lennuettevõtja tegeliku kontrolli alt välja ega kvalifitseeru seetõttu „erakorraliseks asjaoluks“, kui selgub, et lennuettevõtja on aidanud sellisele käitumisele kaasa või kui ta võis seda ette näha ja võtta asjakohased meetmed hetkel, kui ta sai seda teha ilma suuremate tagajärgedeta asjaomase lennu kulgemisele, tuginedes niisuguse käitumise ohumärkidele. See võib just nii olla, kui lennuettevõtja võtab lennuki pardale reisija, kellel esinevad käitumishäired kas juba enne või siis lennukisse mineku ajal.

Teiseks täpsustas Euroopa Kohus, et vabanemaks oma kohustusest maksta reisijatele lennu pikaajalise hilinemise või tühistamise eest hüvitist, **võib tegutsev lennuettevõtja tugineda „erakorralistele asjaoludele“, mis mõjutasid selle lennuettevõtja enda poolt sama lennukiga teostatud eelnevat lendu, tingimusel, et selle asjaolu ja järgnenud lennu hilinemise või tühistamise vahel esineb otsene põhjuslik seos**, ning seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, võttes eelkõige arvesse seda, kuidas asjaomane tegutsev lennuettevõtja kõnealust õhusõidukit käitab.

Kolmandaks tõdes Euroopa Kohus, et „**erakorralise asjaolu**“ esinemise korral peab **lennuettevõtja**, kes soovib vabaneda reisijatele hüvitise maksmise kohustusest, **rakendama kõiki enda käsutuses olevaid vahendeid, et tagada teekonna muutmine mõistlikult, rahuldavatel tingimustel ja esimesel võimalusel, mille hulka kuulub ka see, et otsitakse teisi otse- või vahemaandumisega lende, mida võivad teostada teised lennuettevõtjad, kes kas kuuluvad samasse lennundusallianssi või mitte, ja mis saavad varem kui asjaomase lennuettevõtja järgmine lend.**

Järelikult ei saa asuda seisukohale, et lennuettevõtja on rakendanud kõiki enda käsutuses olevaid meetmeid, kui ta piirdub sellega, et pakub asjaomasele reisijale teekonna muutmist lõppsihtkohta järgmise tema enda teostatud lennuga, mis saabub sihtkohta esialgu kavandatust päev hiljem, välja arvatud juhul, kui ei ole ühtegi vaba kohta mõnel teisel otse- või vahemaandumisega lennul, mis võimaldaks sellel reisijal jõuda oma lõppsihtkohta varem kui asjaomase lennuettevõtja järgmine lend, või kui niisugune teekonna muutmine nõuab sellelt lennuettevõtjalt oma ettevõtte suutlikkuse seisukohast asjakohasel hetkel vastuvõetamatuid ohverdusi.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127